

СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО
ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

від 13 жовтня 2021 р.

№ 70/24-рк/к

м. Харків

Товариство з обмеженою
відповідальністю
«Луганське енергетичне об'єднання»
вул. Свободи, буд.1 Б,
м. Старобільськ, Луганська обл.,
92702

Щодо припинення дій, які
містять ознаки порушення
законодавства про захист
економічної конкуренції

Східним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України проведено дослідження щодо наявності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції у діях ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЛУГАНСЬКЕ ЕНЕРГЕТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ» на ринку послуг з розподілу електричної енергії на території Луганської області впродовж січня 2020 року – березня 2021 року.

За результатами аналізу отриманої інформації встановлено наступне.

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЛУГАНСЬКЕ ЕНЕРГЕТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ» (далі – ТОВ «ЛЕО») є юридичною особою, зареєстроване 02.04.2001 за № 13821200000000206.

Місцезнаходження ТОВ «ЛЕО»: 91021, Луганська обл., місто Луганськ, квартал Гайового, будинок 35 А.

Ідентифікаційний код юридичної особи – 31443937.

Основним видом діяльності ТОВ «ЛЕО» є розподілення електроенергії (код КВЕД: 35.13).

Отже, в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ТОВ «ЛЕО» є суб'єктом господарювання.

Згідно з пунктом 82 статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії» система розподілу електричної енергії (далі – система розподілу) – система ліній, допоміжного обладнання, обладнання для трансформації та перемикачів, що використовується для розподілу електроенергії.

Відповідно до пункту 56 статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії» оператор системи розподілу – юридична особа, відповідальна за безпечну, надійну та ефективну експлуатацію, технічне обслуговування та розвиток системи розподілу і забезпечення довгострокової спроможності системи розподілу щодо задоволення обґрунтованого попиту на розподіл електричної енергії з урахуванням вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та забезпечення енергоефективності.

Отже, у розумінні статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії» ТОВ «ЛЕО» є оператором системи розподілу.

Аналіз становища ТОВ «ЛЕО» на ринку послуг з розподілу електричної енергії проведено з урахуванням вимог Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку (далі – Методика), затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605.

Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктами господарювання.

Об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- ТОВ «ЛЕО», суб'єкт господарювання, який надає послуги з розподілу електричної енергії;
- послуги з розподілу електричної енергії.

Відповідно до Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарних груп, які обертаються в Україні, чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

Відповідно до пункту 78 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії» розподіл електричної енергії – транспортування

електричної енергії від електроустановок виробників електричної енергії або електроустановок оператора системи передачі мережами оператора системи розподілу, крім постачання електричної енергії.

Відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про ринок електричної енергії» ринок електричної енергії функціонує на конкурентних засадах, крім діяльності суб'єктів природних монополій.

Статтею 1 Закону України «Про природні монополії» передбачено наступні визначення:

природна монополія – стан ринку, при якому задоволення попиту на ньому є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги);

суб'єкт природної монополії – суб'єкт господарювання (юридична особа) будь-якої форми власності, який виробляє (реалізує) товари на ринку, що перебуває у стані природної монополії.

Згідно з наведеним у абзаці восьмому частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сфері розподілу електричної енергії (передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами).

Згідно з частиною першою статті 7 Закону України «Про природні монополії» діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, а також діяльність суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до закону.

Окрім цього, статтею 45 Закону України «Про ринок електричної енергії» визначено, що діяльність з розподілу електричної енергії підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства.

Діяльність з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами ТОВ «ЛЕО» (згідно з інформацією, наданою листом ТОВ «ЛЕО» від 24.09.2019 №01-18/2/17) здійснює на підставі ліцензії Національної комісії регулювання електроенергетики України (далі – НКРЕ) серії АБ номер 220850 (початок дії ліцензії – з 05.12.2001).

Послуги з розподілу електричної енергії є платними.

Так, частиною першою статті 7 Закону України «Про ринок електричної енергії» визначено, що на ринку електричної енергії державному регулюванню підлягають тарифи на послуги з розподілу електричної енергії.

Згідно з частиною четвертою статті 7 Закону України «Про ринок електричної енергії» тарифи на послуги з розподілу електричної енергії

розраховуються незалежно від відстані, на яку вона передається та розподіляється. Тарифи на послуги з розподілу можуть складатися з декількох ставок, зокрема, за користування потужністю електричних мереж.

Таким чином, послуги з розподілу електричної енергії є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище ТОВ «ЛЕО».

Споживачами послуг з розподілу електричної енергії є, зокрема, фізичні та юридичні особи (суб'єкти господарювання), електроустановки яких приєднані до системи розподілу електричної енергії, яка перебуває у власності ТОВ «ЛЕО», та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством).

Відповідно до пунктів 5.1. – 5.3. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є:

подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;

подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;

наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);

відсутність суттєвої різниці в цінах;

взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

При проведенні дослідження необхідно враховувати, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.

Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.

Розподіл електричної енергії є послугою.

Згідно з інформацією, розміщеною на офіційному сайті Антимонопольного комітету України www.amcu.gov.ua ТОВ «ЛУГАНСЬКЕ ЕНЕРГЕТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ» входить до переліку суб'єктів природних монополій Луганської області на ринку розподілу електричної енергії (передача електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами) з територією діяльності –

Луганська область відповідно до постанови Національної комісії регулювання електроенергетики України від 03.08.2005 № 596 та постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) від 30.11.2018 № 1587.

З урахуванням викладеного, ТОВ «ЛУГАНСЬКЕ ЕНЕРГЕТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ» в територіальних межах Луганської області не має конкурентів на ринку послуг з розподілу електричної енергії, а відтак споживачі не мають можливості отримувати такі послуги від інших суб'єктів господарювання.

Внаслідок технологічних особливостей надання послуги з розподілу електричної енергії вона не має товарів – замінників.

Відповідно до вимог Методики територіальні межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товарів є неможливим або недоцільним.

Пунктом 1.3 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії, затверджених постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 27.12.2017 №1470 визначено, що місце провадження господарської діяльності – територія (або частина території) адміністративно-територіальної одиниці, де розташована система розподілу електричної енергії, що перебуває у власності, господарському віданні (щодо державного або комунального майна) або в управлінні на підставі договору управління активами, укладеного з Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, здобувача ліцензії (ліцензіата), та електричні мережі інших власників, які приєднані до мереж здобувача ліцензії (ліцензіата) (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством), які не мають ліцензії на розподіл електричної енергії, яку здобувач ліцензії (ліцензіат) зазначив у документах, що додаються до заяви про отримання ліцензії (з урахуванням змін до документів, поданих ліцензіатом в установленому цими Ліцензійними умовами порядку). Якщо на території адміністративно-територіальної одиниці розташовані системи розподілу електричної енергії інших ліцензіатів з розподілу електричної енергії, то місце провадження діяльності кожного з цих ліцензіатів визначається відповідно до території розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності, господарському віданні (щодо державного або комунального майна) або в або в управлінні на підставі договору управління активами, укладеного з Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, здобувача ліцензії (ліцензіата), та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж здобувача ліцензії (ліцензіата) (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством).

Відповідно до постанови НКРЕКП від 30.11.2018 № 1587 «Щодо провадження ТОВАРИСТВОМ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЛУГАНСЬКЕ ЕНЕРГЕТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ» діяльності з розподілу та

постачання електричної енергії на території Луганської області», з 01 січня 2019 року та на період до завершення антитерористичної операції ТОВ «ЛЕО» зобов'язано провадити діяльність з розподілу електричної енергії на підставі ліцензії на право провадження господарської діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальним) електричними мережами (відповідно до постанови НКРЕ від 05.12.2001 № 1187), ураховуючи, зокрема, вимоги Закону України «Про ринок електричної енергії» та інших нормативно-правових актів, що забезпечують функціонування ринку електричної енергії (з урахуванням законодавства щодо проведення антитерористичної операції), у тому числі, але не виключно, Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 27.12.217 № 1470.

З урахуванням наведеного, територіальними межами ринку послуг з розподілу електричної енергії є межі місць розташування власних електричних мереж ТОВ «ЛЕО» у Луганській області, та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ТОВ «ЛЕО» (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством).

Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

Часовими межами ринку послуг з розподілу електричної енергії визначено період січень 2020 року – березень 2021 року, оскільки дослідження Відділення, а також й відповідна інформація, наведена у листі ТОВ «ЛЕО» від 16.04.2021 №01-18/2/4 (вх. від 16.04.2021 №70-01/2198) стосувались саме вказаного періоду часу.

В зазначений період та станом на жовтень 2021 року структура даного ринку не змінювалась.

Відповідно до Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

Основними бар'єрами вступу на ринок послуг з розподілу електричної енергії, який перебуває у стані природної монополії, є обмеження, пов'язані з наявністю у власників об'єктів електроенергетики (електричних станцій, підстанцій, мереж, призначених для розподілу електричної енергії від магістральної мережі та/або електричної станції до споживача) та необхідністю отримання ліцензії на здійснення діяльності з розподілу електричної енергії.

Таким чином, ТОВ «ЛУГАНСЬКЕ ЕНЕРГЕТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ»

протягом січня 2019 року – березня 2021 року та станом на жовтень 2021 року має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг з розподілу електричної енергії в територіальних межах Луганської області в межах розташування власних електричних мереж, та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством).

Згідно з пунктом 2 частини першої статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до житлово-комунальних послуг належать, зокрема, комунальні послуги - послуги з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами.

Частиною першою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» встановлено, що надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.

Відповідно до частини другої статті 20 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець послуги з постачання та розподілу електричної енергії зобов'язаний постачати споживачеві електричну енергію відповідно до умов укладеного договору про постачання з дотриманням встановлених показників якості послуг.

Відносини, які виникають під час купівлі-продажу електричної енергії між енергопостачальником та споживачем, а також їх взаємовідносини з іншими учасниками роздрібного ринку електричної енергії, в т.ч. щодо комерційного обліку електричної енергії, регулюються, зокрема, Правилами роздрібного ринку електричної енергії, затвердженими постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312 (далі – ПРРЕЕ) та Кодексом комерційного обліку електричної енергії, затвердженим постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 311 (далі – ККО).

Згідно п. 1.2.4 ПРРЕЕ, Оператор системи укладає договір споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, зміст якого визначається оператором системи на основі Типового договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, який є додатком 3 до цих Правил (далі – Типовий договір), з кожним споживачем, електроустановки якого приєднані до мереж на території діяльності оператора системи, а також виробником, резервне живлення якого забезпечується від електричних мереж оператора системи, та споживачем (основним споживачем), електроустановки якого приєднані до електричних мереж такого виробника, та їх субспоживачами.

Згідно з пунктом 2.1.5 глави 2.1. розділу II ПРРЕЕ договір споживача про надання послуг з розподілу/передачі електричної енергії є публічним договором приєднання та укладається з урахуванням статей 633, 634, 641, 642 Цивільного кодексу України на основі типового договору, що є додатком 3 до цих Правил. Договір споживача про надання послуг з розподілу/передачі електричної енергії за ініціативою споживача або оператора системи відповідно до визначених цими Правилами випадків, як правило, укладається шляхом приєднання споживача за

заявою-приєднанням до розробленого оператором системи розподілу договору на умовах складеного оператором системи розподілу паспорта точки розподілу/передачі.

Тобто зміст Типового договору та його редакція визначена нормативним документом (постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312).

Як наведено у Типовому договорі, умови цього договору розроблені відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» та ПРРЕЕ і є однаковими для всіх споживачів (п. 1.2 Типового договору); споживач оплачує розподіл (передачу) електричної енергії згідно з умовами глави 5 цього Договору та інші послуги Оператора системи згідно з Додатком 4 «Порядок розрахунків» (п. 2.3 Типового договору); невід'ємною частиною договору є додатки, зокрема, № 4 «Порядок розрахунків» (п. 12.8 Типового договору).

Згідно з зазначеним у п. 12.1 Типового договору, інші умови можуть бути узгоджені сторонами в додатках до цього Договору, які є невід'ємними частинами цього Договору.

Слід зазначити, що зміст додатку № 4 «Порядок розрахунків» до Типового договору не визначено нормативними документами. Таким чином, порядок розрахунків розробляється оператором системи розподілу.

Відповідно до наведеного у ПРРЕЕ:

- розрахунки за електричну енергію та послуги, що надаються на роздрібному ринку, між учасниками цього ринку здійснюються у грошовій формі відповідно до укладених договорів (п. 4.1);

- оператор системи зобов'язаний надавати послуги з передачі (розподілу) електричної енергії та доступ до своїх електричних мереж на недискримінаційній та прозорій основі за тарифами, встановленими Регулятором (п. 5.1.2).

Згідно з частиною другою статті 633 Цивільного кодексу України умови публічного договору встановлюються однаковими для всіх споживачів, крім тих, кому за законом надані відповідні пільги.

На офіційному сайті ТОВ «ЛЕО» <https://www.en.lg.ua> розміщено Договір споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії (далі – Договір споживача про розподіл), предметом якого є надання оператором системи розподілу (ТОВ «ЛЕО») споживачу послуги з розподілу електричної енергії. Такі договори, укладені ТОВ «ЛЕО» зі своїми споживачами, є рівнозначними.

Зміст Договору споживача про розподіл є ідентичним змісту Типового договору.

У п. 6 «Порядку розрахунків» (додаток № 4 до Договору споживача про розподіл), розміщеному на сайті ТОВ «ЛЕО», наведено: *«Обсяг спожитої електричної енергії визначається згідно Кодексу комерційного обліку електричної енергії».*

Далі у пункті 6 «Порядку розрахунків» зазначено: *«У разі зниження Споживачем протягом двох розрахункових періодів середньої фактичної величини споживання електричної потужності та/або обсягу споживання електричної енергії до рівня, який нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку (а саме, значення обсягу електричної енергії, визначеного за показами засобів вимірювання менше значення обсягу електричної енергії, визначеного як добуток навантаження електроустановок на мінімально допустимому рівні завантаження схеми обліку на тривалість визначеного в Договорі часу роботи струмоприймачів протягом розрахункового періоду), Оператор системи розподілу має висунути вимогу до власника цих засобів вимірювання щодо приведення схеми вимірювань у відповідність до вимог нормативно-технічних документів (якщо таке зниження споживання електричної потужності та/або обсягу споживання електричної енергії не передбачено проектними рішеннями).*

До моменту впровадження порядку, передбаченого главою 2 розділу X Кодексу комерційного обліку електричної енергії, мінімально допустимий рівень завантаження схеми обліку визначається:

– у разі, якщо схема обліку не обладнана трансформаторами струму, виходячи із струму навантаження, який дорівнює порогу чутливості лічильника прямого включення;

– у разі встановлення у схемі обліку трансформаторів струму, виходячи з величини, яка є більшою: мінімального струму первинних обмоток трансформаторів струму, при яких нормується їх похибка, або добутку порога чутливості засобу обліку (лічильника) на коефіцієнт трансформації трансформаторів струму».

Слід зазначити, що визначення обсягу спожитої електричної енергії у такий спосіб не передбачено у ККО. Наведене вище є ідентичним викладеному у п. 6.21 Правил користування електричною енергією (далі – ПКЕЕ), затверджених постановою Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України (далі – НКРЕ) від 31.07.1996 № 28 (зі змінами), яка втратила чинність з 11.06.2018.

У п. 12 «Порядку розрахунків» (додаток № 4 до Договору споживача про розподіл) зазначено: *«За внесення платежів, передбачених цим Договором, з порушенням термінів з вини Споживача, Споживач сплачує Оператору системи пеню у розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України діючої в період, за який сплачується пеня, від розміру простроченого платежу за кожен день прострочення платежу, враховуючи день фактичної оплати, та 3% річних та інфляційних нарахувань. Споживач зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення. На суму нарахованої пені, 3% річних та інфляційних нарахувань Споживачу надаються окремі рахунки».*

У вимозі Відділення від 20.08.2021 №70-02/Л-7128 до ТОВ «ЛЕО» містилось питання стосовно надання копій договорів про розподіл, укладених з

суб'єктами господарювання.

За результатами аналізу наявних у Відділенні договорів про надання послуг з розподілу електричної енергії, укладених ТОВ «ЛЕО» зі своїми споживачами, які (договори) отримані у ході досліджень, пов'язаних з діяльністю ТОВ «ЛЕО», та інформації, наведеної у листі ТОВ «ЛЕО» від 07.09.2021 №01-18/2/10 (вх. від 07.09.2021 №70-01/5156) на вимогу Відділення від 20.08.2021 №70-02/Л-7128 виявлено наступне.

1. У деяких Договорах споживача про розподіл пункт 6 «Порядку розрахунків» (додаток № 4 до таких договорів) викладено у наступній редакції: *«Обсяг спожитої електричної енергії визначається згідно Кодексу комерційного обліку електричної енергії».*

У такій редакції вказаний пункт наведено, зокрема, у Договорах споживача про розподіл від 20.08.2019 № 170 (укладеному ТОВ «ЛЕО» з ТОВ «Новоферт»), від 26.07.2019 № 584 (укладеному ТОВ «ЛЕО» з Дочірнім підприємством «Кремінське комгосподарство» комунального підприємства «Кремінна-Комунсервіс»), від 11.03.2019 №1008 (укладеному з ФОП Адамян Г.А.), від 18.02.2020 №181 (укладеному з СТОВ «Артеміда»), від 03.03.2020 №286 (укладеному з ФОП Рипало М.М.) тощо.

У інших Договорах споживача про розподіл пункт 6 «Порядку розрахунків» (додаток № 4 до таких договорів) викладено у іншій редакції, ніж у вищенаведених договорах, а саме: *«Обсяг спожитої електричної енергії визначається згідно Кодексу комерційного обліку електричної енергії. У разі зниження Споживачем протягом двох розрахункових періодів середньої фактичної величини споживання електричної потужності та/або обсягу споживання електричної енергії до рівня, який нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку (а саме, значення обсягу електричної енергії, визначеного за показами засобів вимірювання менше значення обсягу електричної енергії, визначеного як добуток навантаження електроустановок на мінімально допустимому рівні завантаження схеми обліку на тривалість визначеного в Договорі часу роботи струмоприймачів протягом розрахункового періоду), Оператор системи розподілу має висунути вимогу до власника цих засобів вимірювання щодо приведення схеми вимірювань у відповідність до вимог нормативно-технічних документів (якщо таке зниження споживання електричної потужності та/або обсягу споживання електричної енергії не передбачено проектними рішеннями).*

До моменту впровадження порядку, передбаченого главою 2 розділу X Кодексу комерційного обліку електричної енергії, мінімально допустимий рівень завантаження схеми обліку визначається:

– у разі, якщо схема обліку не обладнана трансформаторами струму, виходячи із струму навантаження, який дорівнює порогу чутливості лічильника прямого включення;

– у разі встановлення у схемі обліку трансформаторів струму, виходячи з

величини, яка є більшою: мінімального струму первинних обмоток трансформаторів струму, при яких нормується їх похибка, або добутку порога чутливості засобу обліку (лічильника) на коефіцієнт трансформації трансформаторів струму».

У такій редакції вказаний пункт викладено, зокрема, у Договорах споживача про розподіл від 03.03.2019 №15 (укладеному ТОВ «ЛЕО» з комунальним підприємством «Кремінське водопровідно-каналізаційне господарство»), від 06.07.2020 №34 (укладеному ТОВ «ЛЕО» з ДП «Луганський облавтодор» ВАТ ДАК «Автомобільні дороги України»), від 29.04.2020 №30 (укладеному ТОВ «ЛЕО» з ТОВ «Компанія «Екотоп»»), від 13.07.2020 №218 (укладеному ТОВ «ЛЕО» з ТОВ «ВП «Пресштамп»»), від 10.12.2020 №А 4195 (укладеному ТОВ «ЛЕО» з комунальним підприємством «Первомайськтеплокомуненерго») тощо.

На питання у вимозі Відділення від 20.08.2021 №70-02/Л-7128 до ТОВ «ЛЕО» щодо зазначення об'єктивних підстав (з посиланням на конкретні статті, пункти тощо нормативних документів) стосовно укладення договорів споживача про розподіл на умовах, що відрізняються від умов договорів, укладених з іншими суб'єктами господарювання (у вимозі як приклад наведено договір, укладений з ТОВ «ВП «Пресштамп»»), у листі ТОВ «ЛЕО» від 07.09.2021 № 01-18/2/10 (вх. від 07.09.2021 №70-01/5156) ніякої інформації не наведено.

Тобто, виходячи з наведеного, у один і той же період часу до різних споживачів – суб'єктів господарювання, відповідно до укладених з ними договорів, застосовувались різні умови щодо визначення обсягу спожитої електричної енергії: в одних випадках – згідно чинних документів (Кодексу комерційного обліку електричної енергії), в інших – з урахуванням наведеного у документах, що втратили чинність (ПКЕЕ).

2. У деяких Договорах споживача про розподіл пункт «Порядку розрахунків» (додаток 4 до таких Договорів) стосовно внесення платежів з порушенням термінів з вини споживача викладено у наступній редакції: *«За внесення платежів, передбачених цим Договором, з порушенням термінів з вини Споживача, Споживач сплачує Оператору системи пеню у розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України діючої в період, за який сплачується пеня від розміру простроченого платежу за кожен день прострочення платежу, враховуючи день фактичної оплати та 3% річних та інфляційних нарахувань. Споживач зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення. На суму нарахованої пені, 3% річних та інфляційних нарахувань Споживачу надаються окремі рахунки».*

У такій редакції зазначений пункт викладено, зокрема, у Договорах споживача про розподіл від 20.08.2019 № 170 (укладеному ТОВ «ЛЕО» з ТОВ «Новоферт», п.11 додатку 4), від 26.07.2019 № 584 (укладеному ТОВ «ЛЕО» з ДП «Кремінське комгосподарство» КП «Кремінна-Комунсервіс» (п. 11 додатку 4), від 04.09.2020 (укладеному ТОВ «ЛЕО» з СФГ «Мрія», п.12 додатку 4), від 29.04.2020 № 30 (укладеному ТОВ «ЛЕО» з ТОВ «Компанія «Екотоп», п.12

додатку 4), від 13.07.2020 № 218 (укладеному ТОВ «ЛЕО» з ТОВ «Пресштамп», п.12 додатку 4) тощо.

У інших Договорах споживача про розподіл пункт «Порядку розрахунків» (додаток 4 до вказаних Договорів) стосовно внесення платежів з порушенням термінів з вини споживача викладено у іншій редакції, ніж у вищенаведених договорах, а саме: *«За внесення платежів, передбачених цим Договором, з порушенням термінів з вини Споживача, Споживач сплачує Оператору системи пеню у розмірі 0,2% за кожен день прострочення платежу, враховуючи день фактичної оплати та 3% річних та інфляційних нарахувань. Споживач зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення. На суму нарахованої пені, 3% річних та інфляційних нарахувань Споживачу надаються окремі рахунки».*

У такій редакції вказаний пункт викладено, зокрема, у Договорах споживача про розподіл від 11.03.2019 № 1008 (укладеному з ФОП Адам'ян Г.А. п.11 додатку 4), від 04.03.2019 № 48 (укладеному з ФОП Цьома Є.О., п.11 додатку 4), від 18.02.2019 № 20 (укладеному з філією «Новоалександрівського кінного заводу № 64 «Державного підприємства «Конярство України», п. 11 додатку 4), від 27.08.2019 №15 (укладеному ТОВ «ЛЕО» з комунальним підприємством «Кремінське водопровідно-каналізаційне господарство») тощо.

На питання у вимозі Відділення від 20.08.2021 №70-02/Л-7128 до ТОВ «ЛЕО» щодо зазначення об'єктивних підстав (з посиланням на конкретні статті, пункти тощо нормативних документів) стосовно укладення договорів споживача про розподіл на умовах, що відрізняються від умов договорів, укладених з іншими суб'єктами господарювання (у вимозі як приклад наведено договір, укладений з комунальним підприємством «Кремінське водопровідно-каналізаційне господарство»), у листі ТОВ «ЛЕО» від 07.09.2021 № 01-18/2/10 (вх. від 07.09.2021 №70-01/5156) наведено наступне: *«У відповідності до п.8.5 Договору споживача про розподіл від 27.08.2019 № 15 за невнесення платежів... з порушенням термінів, визначених додатком 4 до цього договору,...споживач сплачує оператору системи розподілу пеню у розмірі подвійної облікової ставки НБУ, діючої у той період, за який сплачується пеня...Розбіжність між п.8.5 Договору споживача про розподіл від 27.08.2019 №15 та п.11 додатку №4 до цього договору виникла в результаті допущеної технічної помилки...Цей недолік виправлено шляхом підписання між ТОВ «ЛЕО» та КП «Кремінське водопровідно-каналізаційне господарство» Кремінської міської ради додаткової угоди до договору споживача про розподіл від 27.08.2019 №15, якою додаток №4 викладено у новій редакції...».*

Копія додаткової угоди від 03.09.2021 до договору споживача про розподіл від 27.08.2019 №15 з виправленнями додана ТОВ «ЛЕО» до листа від 07.09.2021 №01-18/2/10 (вх. від 07.09.2021 №70-01/5156).

Ніякої іншої інформації (щодо аналогічних різних умов договорів з іншими суб'єктами господарювання та підстав їх застосування) у листі ТОВ «ЛЕО» від 07.09.2021 №01-18/2/10 (вх. від 07.09.2021 №70-01/5156) не наведено.

З цього приводу Відділення зазначає наступне.

У вимозі Відділення від 20.08.2021 №70-02/Л-7128 до ТОВ «ЛЕО» ставилось питання не про наявність розбіжностей (помилки) у договорі ТОВ «ЛЕО» з КП «Кремінське водопровідно-каналізаційне господарство» Кремінської міської ради, а про наявність різних умов договорів споживача про розподіл, укладених ТОВ «ЛЕО» з різними суб'єктами господарювання.

Умови щодо сплати пені у розмірі 0,2% за кожен день прострочення платежу у випадку внесення платежів з порушенням термінів наявні не тільки у вищезазначеному договорі, а (як наведено вище) й у аналогічних договорах, укладених з іншими суб'єктами господарювання. Наприклад, у договорах споживача про розподіл від 11.03.2019 №1008 (укладеному ТОВ «ЛЕО» з ФОП Адамян Г.А.), від 04.03.2019 №48 (укладеному ТОВ «ЛЕО» з ФОП Цьома Є.О.) тощо; і у п.8.5 таких договорів, і у п.11 додатку №4 до цих договорів зазначено, що Споживач сплачує Оператору системи пеню у розмірі 0,2% за кожен день прострочення платежу.

І саме про такі випадки й ставилось питання у вимозі Відділення від 20.08.2021 №70-02/Л-7128 до ТОВ «ЛЕО». Втім, ТОВ «ЛЕО» не надало будь-яких пояснень щодо наявності об'єктивних причин для застосування у вищезазначених договорах умов, які відрізняються від умов рівнозначних договорів з іншими суб'єктами господарювання.

Тобто, у один і той же період часу до різних споживачів – суб'єктів господарювання, відповідно до укладених з ними договорів, застосовувались різні умови щодо сплати пені у випадку внесення платежів з порушенням термінів: в одних випадках – у розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України, діючої в період, за який сплачується пеня від розміру простроченого платежу за кожен день прострочення платежу, враховуючи день фактичної оплати; в інших випадках - у розмірі 0,2% за кожен день прострочення платежу, враховуючи день фактичної оплати.

Таким чином, всупереч вимогам нормативних документів (зокрема, Цивільного кодексу України, постанови НКРЕКП від 14.03.2018 № 312), ТОВ «ЛЕО» у одні й ті ж самі періоди часу застосовувало до різних споживачів різні умови до рівнозначних договорів про надання послуг з розподілу електричної енергії шляхом визначення у таких договорах різних умов щодо визначення обсягу спожитої електричної енергії та різних умов щодо сплати пені у випадках внесення споживачами платежів з порушенням термінів.

Застосування до різних споживачів різних умов до рівнозначних договорів про надання послуг з розподілу електричної енергії могло призвести до того, що оплата за фактичне одержання послуг з розподілу енергії для деяких суб'єктів господарювання, в залежності від наведеного у додатку № 4 («Порядок розрахунків») до укладених між ними та ТОВ «ЛЕО» договорів, могла бути більшою, ніж для інших суб'єктів господарювання.

Такі дії ТОВ «ЛЕО» були б неможливими за умов конкуренції на ринку

послуг з розподілу електричної енергії, адже у такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, і у разі ущемлення їх інтересів могли б обрати іншого виконавця послуг.

Враховуючи наведене, дії ТОВ «ЛЕО», які полягають у застосуванні у одні й ті ж самі періоди часу різних умов до рівнозначних договорів про надання послуг з розподілу електричної енергії з різними суб'єктами господарювання, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді застосування різних умов до рівнозначних угод з суб'єктами господарювання без об'єктивно виправданих на те причин.

Згідно із частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

Враховуючи зазначене та керуючись пунктом 10 частини п'ятої статті 14 Закону України "Про Антимонопольний комітет України", частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», підпунктом 13 частини першої пункту 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за №291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає ТОВАРИСТВУ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЛУГАНСЬКЕ ЕНЕРГЕТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ» (ідентифікаційний код – 31443937) такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити дії, які полягають у застосуванні у одні й ті ж самі періоди часу різних умов до рівнозначних договорів про надання послуг з розподілу електричної енергії з різними суб'єктами господарювання, і які (дії) містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді застосування різних умов до рівнозначних угод з суб'єктами господарювання без об'єктивно виправданих на те причин.

Про результати розгляду рекомендацій повідомити територіальне відділення **в 10 - денний строк з дня їх отримання** із наданням копій підтверджуючих документів.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови

виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Голова

Юрій ГЛАДИК